

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 1773—921.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că *petițiunile de primire* în Institutul nostru teologic din Arad pentru anul școlar 1921/22 au să fie înaintate subscrisului Consistor cel mult până în 2/15 August 1921, instruite cu:

1. Extras de botez dela oficiul parohial extradat în timpul cel mai recent.
2. Testimoniul școlar prin care se dovedește, că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

2. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, la care aparține, vidimat de protoprezbterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea școalelor medii s'ar fi dedicat altei cariere, ori a avut altă ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de concernentul protopop, are să dovedească ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvența școlară până la timpul de față.

6. Se obsearvă că în anul școlar 1920/21 clericii seminarului nostru teologic au beneficiat de burse dela stat de câte 1000—1500 și 2000 lei.

7. Cei ce reflectează la burse să alătore și atestat de paupertate, respective despre starea materială a lor și a părinților lor.

8. Intreținerea în seminarul teologic este obligatoare pentru toți elevii primiți în teologie.

9. În condițiunile de întreținere în seminar sunt următoarele:

a) În numerar 2000 lei (adecă două mii lei) anual, plătit în două rate semestrale anticipative la cassa consistorială.

b) Pe lângă aceasta taxă în numerar fiecare elev va mai plăti la începutul anului școlar și o taxă în alimente și anume: 1 m/m. făină; 1 m/m. cartofi; 10 kg. unsoare; 10 kg. fasole.

c) La intrare în seminar elevii vor aduce cu sine: 6 cămeși 6 părechi izmene, 3 cămeși de noapte, 6 părechi de ciorapi ori obele, haine de pat (saltea cearceafuri, țol ori plapomă, pernă și o acoperitură de pat) 3 ștergere, 3 serviete, păhar, cuțit, furculiță, lingură, o cească, 3 farfurii, pieptene, săpun, perie de dinți de haine de ghete, ace, ață, hainele și îmbrăcămintele necesare.

10. Petițiunile au să fie timbrate legal și scrise cu mâna proprie.

11. Petenții se avizează a scrie corect și legibil locul ubicațiunii și poșta ultimă.

Arad, din sed. cons. ca sen. bis. ținută în 17/30 Iulie 1921.

Joan J. Sapp,
Episcop.

Sinodul eparhial.

Ședința V.

(Urmare și fine.)

Nr. 62. Trecându-se la raportul special al Consistorului în chestia datelor statistice școlare privitoare la anii școlari 1918 și 1919/20, la propunerea comisiei se enunță următorul concluz:

1) Cererea, ca Venerabilul Consistor să fie dispensat de îndatorirea de a întocmi tabloul statistic școlar pe 1918/1919 și 1919/20 nu se poate încuviința ci se invită senatul școlar a completa tablourile cu datele ce lipsesc și a le prezenta la proxima sesiune împreună cu acelea ale anului școlar 1920/21.

2. Se invită totodată Consistorul a lua măsurile cele mai severe, ca astfel de întreprinderi să nu se mai întâmpie în viitor, iar organele cari se fac vinovate de neglijență de a nu prezenta datele la timp să fie tratate în consecință.

3. Datele statistice atât pentru trecut cât și pentru viitor se vor estinde numai asupra școalelor aparținătoare României, rămânând ca acestea să fie însoțite în fiecare an de câte un raport special referitor la soarta școalelor noastre din Jugoslavia și Ungaria. În acelaș timp să fie recerșat senatul bisericesc a pregăti deasemenea an de an câte un raport despre starea bisericilor noastre de peste hotare, care împreună cu cele școlare să fie înaintate guvernului pentru regularea pe cale diplomatică a situației bisericești și culturale a românilor de sub jugul străin.

Nr. 63. Cererea preotului Avram Giurgiu din Bodești pentru a i se acorda ajutor din fondul preoțesc sau alte fonduri diecezane.

Se transpune Ven. Consistor pentru competență rezolvire.

Nr. 64. Rugarea Reuniunii învățătorilor ort.-români din dieceza Aradului pentru asigurarea salariilor în măsura cu ale acelora de stat în caz de sistare a întregirilor din partea statului.

Se transpune Vener. Consistoriu, ca luând în dreaptă considerare dorințele juste ale învățătorilor noștri confesionali să intervină la ministerul instrucțiunii publice ca și până la definitivarea chestiunii școalelor confesionale să ordonanteze tuturor învățătorilor confesionali ajuto-

rul de întregire a salariilor conform normelor de salarizare valabile astăzi pentru învățătorii de stat.

Nr. 65. Deputatul dr. Gheorghe Ciuhandu cu alți nouă deputați prezintă cererea în scris, ca în temeiul dispozițiilor cuprinse în § 58 din Regulamentul intern al afacerilor sinodale, chestiunea sulevată sub titlul de statificarea școalelor confesionale, să fie avizată la Măritul congres național bisericesc, singurul for chemat a se pronunța în meritul sau fondul acestei chestiuni, în calitatea sa de suprem organ legislativ în biserica noastră.

Cererea se primește și se invită Consistorul a transpune afacerea Măritului Congres național bisericesc spre competență rezolvire.

Nr. 66. Pentru autenticarea protocolului acestei ședințe

se designează biroul și deputații cu sediul în Arad.

Terminate fiind agendele prezentei sesiuni, P. S. Sa D-nul Episcop-președinte, mulțumește lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit a încheia cu bine lucrările avizate la aceasta sesiune și mulțumind totodată și deputaților pentru promptitudinea cu care s'au prezentat la ședințele sinodale și pentru zelul, interesarea cu care au participat, la rezolvirea chestiunilor puse la ordinea zilei implorând darul și binecuvântarea cerească asupra tuturor domnilor deputați și asupra lucrurilor îndeplinite și poftindu-le la toți reîntoarcere cu bine la casele și familiile lor și revedere norocoasă la sesiunea proximă, declară sesiunea sinodală din acest an de închisă.

Deputatul dr. Ioan Robu mulțumește P. S. Sale d-nului Episcop în numele deputaților pentru zelul, paciența și tactul cu care a condus sesiunea încheiată accentuând stăruințele și rezultatele bune la cari au ajuns afacerile diecezei sub conducerea P. S. Sale și îi dorește mult fericiți ani.

Mihail Păcățianu,
notarul ședinței.

Acest protocol s'a citit și autenticat în ședința comisiei sinodale de autentificare ținută în 30 Aprilie (13 Mai) 1921.

Joan J. Sapp,
președinte.

Radu Pancu,
Dr. Ioan Robu,
Iosif Moldovan,

Dr. Teodor Botiș,
Traian Vășianu,
Dr. Cornel Iancu,

Dr. Gheorghe Ciuhandu.

Cercul religios Mândruloc la Micălaca.

O serbare de rară frumsețe a umplut de bucurie inimile sătenilor noștri din Micălaca în a doua zi de Rusalii. Inițiativa preoților Ioan Ardelean și Ioan Marșieu pentru ridicarea unui monument în memoria eroilor satului, a dat rezultate laudabile și am putut vedea cu ochii noștri cum acești doi preoți au aflat calea care duce la inima poporului. Un monument de toată frumsețea, în preț de opt mii de Lei, împodobește astăzi intrarea dela sfânta biserică din Micălaca și mângâie inimile părinților, ale soțiilor și ale orfanilor, că numele scumpilor lor nu sunt date uitării, ci cu litere de aur strălucesc ca mărturie ale supremelor sacrificii.

O contribuție a școlii normale de fete, din Craiova condusă de doamna directoare colonel El. Pașalega și de 25 de profesoare și profesori a înălțat inimile credincioșilor noștri din Micălaca, cari prinzând vestea sosirii lor, cu mic cu mare au ieșit întru întâmpinarea lor.

La orele 8 și 45 minute toți preoții cercului, în frunte cu preotul Iancu Ștefănuț președintele despărțământului și cu toți învățătorii sunt în așteptarea scumpelor noastre surori și a fraților noștri dragi. Trenul electric sosește și prima descinde distinsa doamnă directoare El. Pașalega, un spirit de valoare și de o energie potențială, apoi profesoarele și profesorii, cu toate elevele, primiți cu urale și cu accentele fanfarei militare și de un pluton de onoare din orica noastră armată. Ochii lacrimau de emoție când triumfale cântări răsunau din pepturile mândrelor noastre surori.

O lume imensă umple sânta biserică din Micălaca, iar la altor slujesc preoții: Iancu Ștefănuț, Constantin Mihulin, Valeriu Felneac, Ioan Ardelean și Ioan Marșieu, răspunsurile liturgice le dă corul plugarilor din Micălaca. O pronunțată solemnitate se remarcă prin prezenta corpului ofițeresc, în frunte cu dl colonel Pașalega, major Constantin Bugariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, președintele secției eparhiale, a număratoarei inteligențe din Arad și din toate satele învecinate: Cornel Lazar directorul tipografiei și librăriei diecezane cu doamna, Virgil Mihulin administratorul spitalului județean cu doamna, Vasile Olariu referent consistorial, doamna Hortenzia Mihulin, doamna preoteasă Felneac din Sâmbăteni și a mai multor doamne din localitate și din celelate sate. Satul întreg e în spațioasa biserică, o imitație a catedralei din Arad, semn că toți sunt pătrunși de însemnătatea zilei, carea reamintește clipe din viața aceluia cari atât de aproape erau de inimile lor. Mirezme de tămâie și de smirnă pătrunde atmosfera și cucernicile rugăciuni ale preoților îmblândesc inimile; evlavie cetești din fețele tuturor credincioșilor dornici de un dulce graiu mângâitor.

După priceasnă preotul Iancu Ștefănuț suie amvonul și rostește o predică despre însemnătatea serbatoarei, arătând în cuvinte simple, însă de o frumsețe rară a limbei noastre, că ce este Duhul Sânt, cari sunt lucrările Lui și cari sunt datorințele creștinului. Predica a fost întrețesută cu o istorisire despre un preot misionar care a propagat evanghelia lui Hristos prin pustiiile Siriei și care a îmbrăcat hainele ciobanului în credința că oile lui vor veni și după el. O amăgire deplină și în urmă ciobanul îi explică că ele nu cunosc glasul străinului și dacă totuși pleacă vr'o oaie imbolnăvită, aceea se rălacește. Alusie la vr'o două-trei familii rătăcite în calea credinții. Predica vestită cu avânt oratoric răsunet au aflat în inimile credincioșilor, cari au subliniat-o prin un „Amin“ al lor.

Terminată sfânta liturgie, în sunetele clopotelor ies preoții și întreg poporul înaintea monumentului înălțat la intrare. Monumentul e din marmure de culoare nișel galbină cu vâne naturale roșcate, pe un soclu aproape de un metru, de laturi susținut de două coloane, în mijloc tabla pe care sunt scrise cu litere de aur numele tuturor eroilor, în frunte cu locotenentul Victor Bugariu fiul de mari speranțe la învățătorului Savu Bugariu. Am regretat toți pierderea aceasta, pentru că simpaticul tânăr teminându-și cu bun succes studiile din chimie la universitatea din capitala acum reduse-i Ungarii, ocupase încă înainte de războiul postului important de inspector industriei în Ungaria de nord, la Cașovia, și carele în patria noastră acum întregită ar fi putut să aducă mari servicii și mari foloase neamului. De asupra tablei ornamente, cari completează monumentul și mai d'asupra crucea, simbolul crăstinității noastre și al aceluia cari au adus suprema lor jertfă.

Protoiereul Dr. Gheorghe Ciuhandu, înconjurat de clerul din cercul religios, cu tonul său duios sânteste apa ș'apoi stropind cu aghiasmă monumentul, fanfară militară în acente de doliu secundează de trei ori sântirea monumentului. A urmat parastasul pentru eroi, care terminat, preotul Valeriu Felneac într'o frumoasă cuvântare face istoricul războiului, arată cauza, străină de inimile fiilor neamului nostru, pentru care s'a purtat războiul de împărăția dispărută, în cuvinte mișcătoare face apogeul morților noștri eroi, cari nu de lacrimi, ci de preamărirea noastră sunt vrednici; eroii nu se plâng, pentru că ei sunt făuritorii patriei întregite, visată de strămoșii noștri.

Învățătorul Nicola Cristea din Mândruloc, carele totdeauna a luat parte efectivă la cercurile religioase, a pronunțat o cuvântare de toată frumsețea, purtându-ne printre toate mormintele dela toate fronturile, unde zac osămintele fiilor noștri, celea mai viguroase elemente ale neamului nostru, fără vr'un sem dinstictiv, sau fără cruce la căpătăiu. Din oasele și din trupurile lor zdrobite de șrapnele a răsărit mândra noastră România-Mare și când simțim — zice oratoul — repulsiunea în contra opresorilor de ieri-alaltăieri, să nu uităm, că însuș fiul lui Dumnezeu Mântuitorul Hristos, a fost răstignit pe cruce pentru un ideal: scoaterea omului din robia păcatului strămoșesc și înălțarea lui la divinitate, ideal pentru carele a pătimit cu suprema jertfă. Și noi am avut un ideal unirea tuturor fraților noștri de nu sânge și de o lege, dar acest ideal jertfă a cerut și noi am adus-o cu prisosință. Păstrați memoria eroilor voștri cari au binemeritat de recunoștința neamului întreg! — termină zelosul învățător, vrednic de numele de „învățător“.

Căpitanul, comandantul plutonului, accentuează datorința ostașului mai vartos în război, suprema lui virtute militară de a lupta pentru patrie. Eroii acestei patrii și-au făcut-o în cel mai înalt grad, înaintea cărora plecăm genunchii noștri. Întreg plutonul îngenunchează.

Invitate profesoarele și profesorii dela școala normală de fete din Craiova la masa noastră, comună, împreună cu voinicii noștri ofițeri, s'a servit un prânz modest. Preotul Ioan Marșieu a închinat pentru Rege și familia regală, după care fanfara militară a intonat imnul regal. Preotul Iancu Ștefănuț a toastat pentru eroica armată română, carea a rezistat ca o stâncă de granit și de a cărei bun simț național s'au sfărmat toate valurile succesive de asalt, conștie de suprema datorie în clipele cele mai hotărâtoare între moarte și viață.

Învățătorul Tabic dela școala primară din Micălaca salută pe profesoarele și profesorii dela școala normală de fete din Craiova și tot-

odată exprimă recunoștință clerului din acest cerc religios pentru felul cum a știut se apropie inimile fiilor neamului nostru dela graniți și dela malurile Dunării.

Catichetul dela școala normală de fete din Craiova spune, că ei ne-au cunoscut numai din carte, dar acum ne văd cu ochii și în privirile lor ne învalue cu toată dragostea lor românească și în aceste clipe când sunt coplesțiți de emoție închină pentru preoții și învățătorii neamului din Transilvania, cari ne-au susținut intacte limba și neamul.

Învățătorul Nicolae Cristea asigură pe scumpii noștri oaspeți, că largi au găsit inimile noastre cari palpită emoționate nu numai pentru înrudirea sufletească, ci mai vartos că sentimente de recunoștință stărnesc admirația noastră pentru urmașii eroilor din vechiul regat, cari au venit să îmbrățoseze pre frații desrobiți.

Căpitanul ca reprezentant al armatei, ieșind ca elev din școala militară, azi bărbat în anii cei mai frumoși ai tinereții, amintește clipele duios din război, în care neamul nostru și-a vărsat sângele în abundență pentru marea ideal care este unirea noastră sufletească. Închină pentru aceasta unire.

Protoiereul Dr. Gheorghe Ciuhandu cu multă bucurie constata solidaritatea învățătorilor din acest cerc, cari toți sunt pătrunși de înaltă chemare ce au pentru ridicarea și luminarea fiilor acestui neam; nu vede nici o deosebire între învățătorii dela școlile noastre confesionale și dela celea primare naționale, identică fiind misiunea tuturor. Închină pentru preoții și învățătorii din acest cerc religios.

Preotul Iancu Ștefănuț vrea să se achite de o plănită datorie când închină pentru doamna directoare El. Pașalega, carea înțelegând rolul determinant ce-l are femeia română, s'a decisă eroica hotărâre de-a contribui la unirea sufletească, luând laudabila inițiativă pentru cercetarea noastră. Următoarea a eroinei dela Jiu, a fecioarei Ecatarina Teodoroin, a noastră Ioana Darc, c'un vulturesc avânt implinește stăruințe patriotice. Închină pentru simpatica și distinsa directoare a școlii normale de fete din Craiova.

Masa s'a ridicat ș'apoi s'a încins o horă după care oaspeții noștri exprimându-și bucuria că ne-au putut cunoaște și că au putut constata că aici au neam viguros stăpânește pământul și țara, au plecat însoțiți de noi la trenul electric din care fluturau batistele până ce trenul o dispărut din ochii noștri.

Amintesc că elevele s'au reîntors la Arad la oarele douășpezece și ceva cu tren separat, că erau așteptate cu prânzul la școala normală de fete.

În orele p. m. vrednicul învățător Avram Nini a dat o șezătoare cu școlarii și școlărițele sale, obținând un rezultat moral și material îmbucurător.

Așa s'a terminat aceasta frumoasă serbare care neștearsă rămâne din inimile poporului și din ale noastre deopotrivă. Un curent sănătos se pornește în aceasta parohie nu numai pentru întărirea dreptei noastre credințe, dar o legitimă mândrie națională și patriotice sentimente încălzesc inimile și pepturile tuturor fiilor acestui popor, în urma prestațiilor slujitorilor altarelor noastre, secundați de vrednicii noștri învățători.

Raportor.

Hirotoniri. P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan a binevoit a hirotoni întru presbiteri absolventul de teologie Ștefan R. Lungu, ales de paroh în Șilindia și pe Vasile Popa instituit administrator pentru parohia Soroșag.

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Pe când organizarea institutului ajunge la acest grad de dezvoltare și perfecționare, în sinul corpului profesoral se întâmplă următoarele schimbări:

Pensionarea profesorului preparandial dr. Atanasie Șandor, întâmplată la sfârșitul anului 1879, aduce cu sine necesitatea de a întregi colegiul profesoral și a face o nouă aranjare a obiectelor de învățământ la ambele secții ale institutului. Consistorul eparchial satisface acestor trebuinți în cursul anului școlar viitor 1880-81 și numi de profesori interimali pe *Ioan Ghibu*, care mai servise în această calitate și pe *Romul Ciorogariu*, care ca bursier al dieceziei își completase studiile teologice la universitățile din Leipzig și Bonn. Primul să se aplice cu preferință la preparandie, iar cel al doilea la teologie. Amândoi fură introduși în oficiu și își ocupară catedrele la începutul semestrului al doilea din a. școlar 1880-81, la 3/15 Febr. 1881.

Catihetul *Ioan Russu* conduce afacerile direcționale ale institutului până la începutul anului școlar 1881-2, când la cerere fu pus în binemeritul stat de pensiuie, și pentru bunele și îndelungatele lui servicii prestate institutului, consistorul i-a votat o pensiuie anuală de 500 fl.¹⁾

Deși trecut în starea de pensiuie părăsește definitiv institutul abia în primăvara anului 1882.

La sfârșitul anului școlar 1880-81 părăsi institutul, fiind ales de asesor-referent în senatul bisericesc al consistorului din Arad și profesor al *Augustin Aron Hamsea*.²⁾ Pentru a se umplea golul, ce se făcu în colegiul profesoral prin pensionarea directorului și catihetului *Ioan Russu* și trecerea profesorului *Augustin Hamsea* în serviciu administrativ bisericesc se făcură următoarele îngrijiri. Profesorului *Vasilie Mangra* i-se încredințează cu începerea anului școlar 1881-2 înscrierile.³⁾ Iar dela 1 Martie, în calitate de director substituit, are în mâinile sale întreaga conducere a institutului. Catedra vacantă fu îndeplinită prin instituirea de profesor a lui *Atanasie Tuducescu*. Profesorul *Vasilie Mangra*, stă în fruntea institutului până la începutul anului școlar 1883-4, când fu absolvat dela conducere. Necesitatea acestei schimbări o motivează Consistorul eparchial prin următoarele:

În timpul din urmă s'au observat multe defecte în conducerea institutului. Direcțiunea nu respectează regulamentul și legile institutului. Față de elevi s'a introdus „o tractare străină”, care înstrăinează pe elevi și părinții lor dela institut și astfel împușcându-se numărul elevilor multe parohii rămân fără preoți și școlile fără învățători. Deși regulamentul institutului prescrie ca episcopul diecezan să fie invitat la toate conferințele profesorale, direcțiunea n'a făcut-o aceasta niciodată. N'a executat nici ordinul⁴⁾ ce l-a dat capul dieceziei, în calitate de „director suprem” al institutului, ca continuând praxa din trecut, de sub veteranul director *Russu*, să nu lase elevii institutului în duminici și sărbători fără esortări. Deși studiul principal în preparandie este motodica, în anul școlar 1882-3 nu s'a propus de fel, nici nu s'au ținut prelegeri practice cu elevii în școala de aplicație, așa că inspectorul regesc de școale admoniat institutul.⁵⁾ Clasificațiunile elevilor dela sfârșitul acestui an școlar prezintă un tablou fără păreche în întreaga țară. Dintre 76 elevi ai secției preparandiale 43, adică mai mulți de jumătate au obținut din studii note nesuficiente. Scuză colegiului profesoral, că acest rezultat provine din insuficiența pregătirilor anterioare ale elevilor nu stă, pentru că înșiși profesorii au examinat candidații, cari n'au avut pregătirile prescise și numai aceia au fost primiți de elevi, pe cari corpul profesoral i-a declarat de apti, iar 23 au fost respinși. Capul dieceziei și membrii „comisiunii anchetare” s'au convins însă, că pricina rezultatului slab zace în faptul, că unii profesori propun studiile prea pe larg, ba unii predau și materii, cari nu sunt prescise pentru preparandie, cum e bunăoară Cronologia. Urmarea acestui procedeu e scăderea nu-

mărului elevilor și că din lipsa de candidați să sporesc tot mai mult școlile fără învățători și generația viitoare a poporului nostru rămâne fără carte, iar statul are motiv a înființa școli de ale sale în satele noastre. Se observă un regres și în privința disciplinei școlare. Într'un singur an au fost relegați și eliminați 12 elevi, dintre cei mai calificați și ce e mai trist unii dintre ei afirmă, că n'au fost de fel ascultați la protocol și nici nu li-s'a aplicat mai înainte pedepse mai ușoare. Încercarea direcțiunii de a motiva și acest procedeu cu intențiunea „de a moraliza” nu se poate accepta, pentru că mijlocul principal al „moralizării” trebuie să fie „esortatiunea desconsiderată de direcțiune și bunele exemple din partea profesorilor”.

Din aceste și „alte asemenea motive” și pentru îndreptarea lucrului Consistorul se află necesitat a concedea — în mod provizor — direcțiunea institutului protopopului *Constantin Gurban*, iar pe profesorul *Vasilie Mangra*, cu începere dela 1/15 Septembrie 1883 a-l dispensa dela conducere. Reprobă totodată procedura de până acum a corpului profesoral și-i îndrumă „la observarea strictă a regulamentului, la tractarea părintească cu elevii, la propunerea studiilor prescise în mod ușor de înțeles, la ținerea esortatiunilor religioase în duminici și sărbători, la aplicarea mai întâi a gradelor mai ușoare de pedepse și peste tot la celece privesc regenerarea institutului”.⁶⁾

Dar aceasta schimbare și relațiunile încordate, ce se observă între superioritatea diecezană și colegiul profesoral fură pricinuite nu numai prin anumite întreprinderi și neobservări de dispoziții regulamentare, ci și aveau izvorul și cauza și în deosebirea de vederi, ce despărțea corpul profesoral de gremiul consistorial. Multe dorinți și planuri ale colegiului profesoral, pornite dintr'un avânt tineresc și o concepție mai idealistă a lucrurilor, se izbeau nu numai de neajunsurile noastre materiale, ci și de mentalitatea și simțul practic al conducerii diecezane. Curentul de nemulțumire, ce începu a se manifesta față de superioritatea diecezană avea aderenți și propovăduitori și între profesori și desbinarea Românilor aradani pe terenul social, politic și bisericesc creie partide și în sânul corpului profesoral. „Duhul cel rău al împerecherii” străbătu apoi și între elevi și în toată dieceza „care cu ajutorul lui Dumnezeu până și anii trecuți a fost scutită de asemenea sămânță rea.”⁷⁾

Deci pentru a mântui situția imposibilă, ce se creia în urma acestor neînțelegeri și pentru a aduce afacerile școlare la ogașul lor normal se făcură încercări cu bărbați așa numiți „practici”, cu protopopul *Butenilor Constantin Gurban*, și cu parohul din Toracul-mare *Paul Tempea*, dar fără rezultat. Directorul *Gurban*, căruia Consistorul eparchial îi încredințează conducerea institutului „în plăcuta speranță, că se va restabili disciplina și buna ordine în toate spre înflorirea institutului”⁸⁾ stătu în această calitate numai un an, anul școlar 1883-4. Fără a putea contribui prin activitatea sa la restabilirea păcii, îndreptarea stărilor de disordine și îmbunătățirea disciplinei,⁹⁾ la 4/16 Sept. 1884. fiind ales de deputat în camera ungară — renunță la postul de director al institutului.¹⁰⁾ În urma acestei abdicări episcopul diecezan își rezervă sieși conducerea institutului în calitate de „director canonic” al lui, iar catedra, ce deveni vacantă prin depărtarea protopopului *Gurban* o îndeplinește cu începerea anului școlar 1884-5 instituind de profesor și suplent al său în afacerile direcționale pe parohul și asesorul consistorial *Paul Tempea*.¹¹⁾

(Va urmă.)

¹⁾ Concluzul sinodal eparch. Nr. 188-1883. ²⁾ Concluzul sinodului eparchial Nr. 144-1881. ³⁾ Act consist. din 1/13 Sept. 1881, Nr. 2010 B. ⁴⁾ Nr. 134 Pres. 1882. ⁵⁾ Rescriptul inspectorului regesc din 8 August, 1883, Nr. 775. ⁶⁾ Actul consist. din 18/30 August 1783, Nr. 2058-1893. ⁷⁾ Act consist. din 20 Maiu 1884, Nr. 1633-1884. ⁸⁾ Act consist. din 20 Maiu 1884, Nr. 1633. ⁹⁾ Raportul direcțiunii către Consistor Nr. 141-1883-4. ¹⁰⁾ Act. instit. Nr. 193 1883-4. ¹¹⁾ Act consist. din 4 Sept. 1884, Nr. 1608. Put. cons. prof. din 4 Sept. v. 1884, Nr. 1.

Aducere aminte despre Episcopia românească apusă a Orăzii-mari.

I.

După o strângere aproape de două veacuri și jumătate, la anul mântuirii 1921, episcopatul istoric al Orăzii-mari e reactivat.

Cel carele de soartă fu chemat, ca să înoade șirul întrerupt, e P. S. Sa Roman Ciorogariu.

Acuma câțiva ani, „Revista Teologică” din Sibiu (a. 1915 pg. 148) vorbind despre trei episcopi vechi ai Orăzii-mari zicea:

„Dacă se și rupe cu *Petru Hristobor seria episcopilor orădani ortodoxi, învieze, crească și înflorească încurând seria a II-a*”.

Prestantă prestațiune ar fi pentru biserică și neam, dacă acum cu prilejul inaugurării Sionului părăsit, de pe pământul botezat de Jordanul treimii Crișurilor, s'ar găsi cineva, care să-l reconstruiască duiosul trecut; începând adică dela Voda Menumort, cel cu multe neveste, zugrăvind apoi chipul viădicului român, — carele avea fete scris de mândre; pe una din ele o mântuește beizadea unguresc din ghiarele sacrilege a călărețului Cuman, — și terminând cu ultimul titular, *Petru Hristofor* — peatra, stânca, conținătoare, purtătoare de Hristos, — carele drapea unirea Blinșenilor, ca mai târziu să reprime și pe cea din județul Hinedorii!

Cele ce s'au publicat până azi despre trecutul bisericesc al Bihorului, sunt numai crâmpee răzlețe și combinațiuni, ca peste tot întreaga noastră istorie mai veche. Norocul, că în privința asta, nu stau cu mult mai bine nici poezia conlocuitoare, deși dispun de o cultură mai veche, și de ce n'am spune-o, mult mai solidă.

La Oradea-mare în veacul al XI-lea ar fi fost deja episcop. Acesta este cel mai vechiu episcop românesc despre care pomenește Klio!

Fata acestui episcop din puțin era să fie furată de un îndrăzneț ostaș Cuman. Din brațele vâjnosului viteaz, abia de o putu smulge o forță extraordinară, ca și de care dispunea numai un titan ce a fost beliducele *Ladislau*¹⁾, când cu norocoasa biruință din anul 1073, lângă *Movila Gorunului*, (*Cserhalom*) din județul *Dobâcii*.²⁾

La fapta aceasta eroică, pare să fi fost îndemnat, ori de frumșetea fetei, ori că de prieteșugul mare ce-l avea prințul cu *vădica tată*. Prințul *Ladislau* apoi trebuie că ținea nespuse de mult la ținuta și prudența politică a prietenului arhieru, căci în cointelegere cu fratele său *Geicsa*, (*Geiza*) trimis pe episcop ca ostatic la regele *Solomon*,³⁾ cu care aveau relații politicești destul de încordate, pentru succesiunea la tron.

După socotința istoriografiei ungurești vechi, *vădica* din vorbă a fost de neam român și de lege ortodoxă orientală; cu timpul apoi și a transportat domiciliul la *Blinș*, ori că airea undeva în ținutul *Bihariei*,⁴⁾ de vremece beizadea *Ladislau*, ajungând în curând rege al Ungariei, sub numele de *Ladislau cel Sfânt*, (1077-1095) crează episcopie latină la Oradea-mare;⁵⁾ eară trufașii și puternicii prelați ai catolicilor unguri, până târziu în timpurile noastre, nu răbdau creștinește și le și da mâna să facă una ca aceasta, în capitala și rezidențiala lor, pe un prelat creștin, carele să nu fie supus iurisdicțiunii lor.

(Va urmă.)

¹⁾ Legendele II spun pe sf. *Ladislau*, craiul unguresc, a fi fost și foarte frumos și de un fizic și putere enormă. — ²⁾ Ungurul *Stephanus Thuröczy*, *Chronicon*, p. II. c. XLIX și LII, de trei ori menționează de *anonimul* episcop al Orăzii-mari. — ³⁾ Dr. *Kerekyártó* *Arpád*, *A múltelődés története Magyarországon* Budapest 1880, v. I. pg. 520. — ⁴⁾ *Antonius Gándóczy*, *Dissert. hist. critica* etc. Viena 1777 pg. 7 și *Balagyánszky* *András*, *Egyházi történetirat*, Eperjes, 1846 pg. 301, 488 și 489. — ⁵⁾ Dr. *Balics Lajos*, *A rom. kath. egyháztörténet Magyarországon*, Budapest 1885 vol. I. pg. 90-1 și 361-5.

Anunț școlar.

Anul școlar 1921/22 la Institutul teologic și Școala normală ort. rom. din Arad se va începe la 15 Septembrie n.

Examenele de corigență și particulare se vor ține în 9—10 Septembrie n., iar înmatriculările (inscrierile) din 12—14 Septembrie n.

Primiriile în institutul teologic le face Ven. Consistor.

La școala normală primiriile și inscrierile le face Direcțiunea institutului

1. În clasa I se primesc băieți cari au terminat cel puțin cu succes bun clasa IV primară, și au vârsta între 12—14 ani.

2. În clasa a II-a băieți, cari au terminat cel puțin cu succes bun clasa I la altă școală normală, la un liceu ori la o școală medie, ori cari au terminat cu succes bun 6 clase primare și n'au trecut de 16 ani.

3. În clasa a III-a băieți, cari au absolvat cel puțin cu succes bun clasa a II-a la o altă școală normală, la un liceu ori la o școală civilă și au vârsta corespunzătoare clasei a III-a.

4. În clasa a V-a se primesc elevi, cari au terminat cu succes cel puțin bun 4 clase normale, liceale ori civile.

Elevii sunt interni: bursieri semibursieri și solvenți. Taxa internatului este 1500 Lei anual și alimente în natură: 1 m/m. de făină, 1 m/m. cartofi, 10 kg. unsoare și 10 de fasole cri linte. Pe lângă aceste taxe fiecare elev va plăti cu ocaziunea înscrierii la direcțiunea institutului o taxă de 25 lei pentru medicamente și o cauză de 25 lei pentru stricăciunile ce eventual le-ar face internatului. Taxa de întreținere în numerar să plătească la Cassa Ven. Consistor în rate treilunare anticipative, ear dintre alimente făina și fasolea la înscrieri Direcțiunii institutului.

Într-o clasă vor beneficia: 15 elevi bursă întreagă de 1500 Lei, 15 cu bursă jumătate de 750 Lei ceialalți solvenți.

Primiriile se fac pe bază unui examen de concurs. Rugările să se adreseze până la 1 Sept. n. Direcțiunii Școlii Normale ort. române din Arad, cu următoarele documente: a) act de naștere dela oficiul stării civile; b) extras din matricula botezătorilor; c) certificat școlar; d) certificat de vaccină. Aspiranții la burse vor mai înainta: a) certificat despre situația familială și averea părinților, și b) o declarație iscălită și de părinți (ori tutori) în fața primăriei comunale, în care se obligă a servi ca învățători cel puțin, atâția ani, cât au beneficiat de bursă, în caz contrar vor restitui Ven. Consistor cheltuielile făcute cu ei în cursul anilor de studiu.

Examenele de concurs se vor ține și 9—10 Septembrie. Cel admiși sunt obligați să aducă: 6 cămăși, 6 părechi ismene, 3 cămăși de noapte, 6 părechi ciorapi, ori obiele, haine de pat (saltea, cearșafuri pentru schimb, țol ori plapomă, pernă și o cuvertură de pat), 3 stergare, 3 servete, păhar, cuțit, furculiță, lingură, o cească, 3 farfurii de porțelan, cari rămân proprietatea internatului, peptene, săpun, perie de dinți, perie de haine și de ghetete, ață, ace, hainele și încălțăminte necesară și o violină.

Toți elevii sunt datori să se provadă pe spesele lor cu manualele și recvizitele trebuincioase.

Lista manualelor, ce se vor folosi în anul școlar 1921/22 se află la Librăria diecezană.

Direcțiunea instit. teol. și a școlii normale ort. rom. din Arad.

Concurse.

Nr. 1774—921.

Prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului de spiritual la seminarul teologic din Arad.

Beneficiul împreună cu acest post constă din salariul ce se va fixa pentru alte institute similare, conform cvalificațiunii și anilor de serviciu computabili și cu considerare și la aceea, că spiritualul are să locuiască în seminar.

Rugările pe concurs sunt a se adresa Consistorului ortodox român în Arad în termen de 30 de zile socotit dela prima publicare a concursului în organul oficial al diecezei.

Dela concurenți se cere cvalificațiune de cel puțin pentru parohii de clasa primă și au să prezinte următoarele documente.

1. Extras de botez din matricula bisericească spre a dovedi, că sunt români de religie ortodoxă.

2. Atestat de cvalificațiunea preoțească pentru parohii de clasa primă.

3. Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară pentru cazul, că concurentul a funcționat deja și până aci la vre un institut de învățământ ori în altă calitate.

4. Eventuale dovezi despre activitatea literară a concurentului.

5. Autobiografia pe scurt.

Arad, din șed. cons. ca sen. bis., ținută în 17/30 Iunie 1921.

Joan J. Papp,
episcop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa doua din Tornea se publică concurs cu termen de 30 zile computat dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Alesului preot i-se pune la dispoziție ca locuință edificiul școlii confesionale. 2. Sesiunea parohială, constatatoare di 24^{1200/1600} jug. jughere catastrale. 3. Birul legal în naturalii. 4. Ștolele legale. 5. Ajutoarele cari la va acorda statul.

Alesul va suporta toate contribuțiile după venitele parohiale.

Va catehiza elevii ort. români.

Doritorii de reflecta la acest post, — recusele lor adresate comitetului parohial din Tornea, ajustate cu documentele de cvalificațiune de parohii de clasa a doua, conform concluzului sinodului eparhial 84/910, — au să le înainteze P. On. Oficiu protopopesc din Arad, în termenul concursual, în care restimp. pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului tractual și dovedirea că întrunesc toate condițiunile concursului, va avea să se prezinte în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie. Întrucât reflectanții vor fi din altă dieceză, vor avea să dovedească că au consimțământul Consistorului a respective al Episcopului diecezan.

Întrucât nu s'ar afla nici un singur reflectant cu cvalificațiune de clasa a doua, se vor admite la concurs și cei cu cvalificațiune de clasa treia.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Traian Vațian, m. p. protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala la confesionă ort. rom. din Socodor, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”, pe lângă următorul.

Salariu: 1 Salar fundamental în bani gata 600 lei. Intregirea salariului conform legii se va cere dela Stat. 2. Cvarțir în natură și grădina corespunzătoare dela comuna bisericească. 3. Pentru cantorat folosință a lor 4 jughere mici pământ sau 200 lei. Beneficiul de 4 jugh. pământ din proprietatea sf. biserici se va da numai până când școala va avea caracterul confesional. Pentru încălzitul salei de învățământ 3 stângini lemne. 4. Pentru scripturistică 20 lei. 5. Famulație 150 lei. 6. Spesele de conferință dacă va participa 50 lei. 7. Venitele cantorale îndatinat.

Reflectanții sunt avizați a-și înainta recusele ajustate cu documentele necesare adresate Comitetului parohial din Socodor. — Rev. Domn.

protopop Dr. Dimitrie Barbu în Chișineu iar în cutare Duminecă sau sârbătoare să prezinte în sf. biserică din Socodor, pentru arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședință comitetului parohial Socodor, ținuta la 7/20 Iunie 1921.

Petru Marșieu m. p. Corneliu Murăsan preot. prez. com. par. not. com. par.

Înțelegere cu: Dr. Dimitrie Barbu, protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățător dela școala confesionă ort. română a din Socodor, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala” pe lângă salariul următor.

1. Salar fundamental 600 lei, în bani gata cvarțir în natură cu grădina corespunzătoare dela comuna bisericească. Intregirea salariului se va cere dela Stat. 2. Pentru cantorat s. biseri că 200 lei. 3. Trei stângeni de lemne pentru încălzirea salei de învățământ. 4. Soluțiune turistică 25 lei. 5. Famulație (curatorat) 150 lei. 6. Spese de conferință (dacă va participa) 50 lei. 7. Venitele cantorale îndatinat.

Recurenții sunt avizați a-și înainta recusele lor instruite cu documentele de lipsă a Comitetului parohial din Socodor, Prea Domn. protopop Dr. Dimitrie Barbu în Chișineu iar în cutare Duminecă sau sârbătoare să prezinta în s. biserică pentru a-și arăta desteritatea în cele cantorale.

Dat în ședință Comitetului parohial Socodor, ținută la 21 Iunie (4 Iulie) 1920.

Aurel D. Papp m. p. președintele comitetului parohial, Iosif Ivan m. p. notar.

În conțelegere cu: Dr. Dimitrie Barbu protopop al tractului Chișineu.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei Cuveșdia, din a topresbiteratul Lipovei, devenită vacantă dela decedarea preotului Ioan Suci, în conformitate cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 1766 se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele: parohiei sunt: 1. Două tar, ca stătătoare din 30 jughere catastrale. 3. Ștole legale. 4. Birul legal. 5. Eventuală întreținere dela stat.

Alesul e obligat a solvi toate dările după întreg venitul parohial, din care jumătate compete văduvei un an de zile computat dela moartea soțului ei, la 11/24 Octomvrie 1921, pe lângă suportarea sarcinilor în aceeași proporție și are să catehizeze la școala confesionă din loc.

Parohia e de clasa I, deci reflectanții au să dovedească că posed asemenea cvalificațiune.

Se admit și reflectanți cu cvalificațiune de clasa a II (doaua) dacă au 8 clase gimnaziale, aceștia însă numai în acel caz vor fi candidați dacă nu se va prezenta nici un reflectant cu cvalificațiune de clasa I-a.

Recusele ajustate cu documentele precum și un atestat despre eventualul serviciu prestat până aci, au să se subterne în termenul concursual la P. On. oficiu protopopesc din Lipova, adresate Comitetului parohial din Cuveșdia.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în vre o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Cuveșdia, dar numai după ce vor dovedi că au presbiterului tractual, că au cvalificațiunea necesară, iar cei din altă dieceză, că au înalta viințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a putea reflecta la acea parohia.

Dat din ședință comitetului parohial din Cuveșdia, ținută la 28 Martie (10 Aprilie) 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul Fabriciu Manuilă.

—□—

Pentru primirea elevilor ort. român în internatul din Beiuș pe 1921 - 1922.

Pentru primirea elevilor în internatul român ortodox din Beiuș, pe anul școlar 1921 - 1922, se publică următorul concurs:

1. Cererile de primire cu taxă, au să fie înaintate, până la 7/20 August a. c. rectorului internatului în Beiuș, iar cererile pentru primire fără taxă să se înainteze Veneratului Consistor român ortodox din Oradea-mare până la 31. Iulie n. n. c.

2. La cererea de primire să se alăture: Certificatul anului trecut școlar, atestat de botez, certificat medical despre starea sanitară a recurentului, și o declarație din partea părinților, că cunosc condițiunile din acest concurs și se spune lor.

3. Taxa de întreținere e 130 lei lunar, de elev, și trebuie solvită în rate trei lunare anticipate.

4. Afară de aceasta taxă fiecare elev va solvi la începutul anului școlar 2 (două) mm. grâu 150 trierat, 30 (treizeci) kgr. fasole albă aleasă, 501 (una) mm. cartofi, 6 (șase) kgr unsoare de porc curată și 1 (una) ștergură de culină. Unsoare se poate achita și în două rate, la începutul anului școlar și la Ianuarie a. viitor.

5. Pentru bibliotecă și corespondență, la începutul anului, fiecare elev va solvi câte 10 (zece) lei.

6. Elevii, cari nu vor achita taxa scadentă, nici după 10 zile dela expirarea termenului de solvire, vor părăsi internatul imediat, ce vor fi provocați de rectorul internatului, iar cei ce vor părăsi internatul, fără motive plauzibile, în cursul anului școlar, au să plătească câte 60 (șasezeci) lei, lunar, pentru fiecare lună restantă din a școlar.

7. Acei elevi, cari sunt în restanță cu taxe din anii trecuți, nu pot fi primiți pe viitor în internat.

8. Fiecare elev trebuie să aducă cu sine vestimintele necesare hainele de pat cu o saltea pentru paie și un covor de pat precum și schimburile în de ajuns, având pe fiecare haină să-și coasă numele, căci pentru vestimintele, neprovăzute cu numele, rectorul nu ia răspunderea. Toate vestimintele trebuie cuprinse într'un inventar, care trebuie adus gata de acasă:

9. Fiecare elev să fie provăzut cu perii de chete și de haine, cu un pepten rar și unul des, două farfurii, ceașcă de lapte cuțit, furculiță, linguriță și lingură și un pahar de apă. Acestea toate trebuie să fie cuprinse de asemenea în inventar. Tăierele și ceasca de lapte rămân proprietatea internatului, Acestea trebuie să fie de porțelan.

10. Toți elevii sunt datori să se provadă, pe spesele lor, cu cărțile și revizitele necesare, precum și cu o carte de rugăciune; deasemenea și vor solvi taxele de înscriere la liceu și didactrul.

11. Elevii vor primi în internat: locuință, dejun, prânz, cină, spălat, lumină electrică, încălzit, baie, medic, medicamente și instrucțiune după toate cerințele pedagogice și igienice.

12. Elevii cu toții sunt supuși regulamentului și disciplinei internatului și astfel cei din clasele superioare, fără a putea pretinde vre-o remunerațiune, sunt datori a instrua pe elevii, cari spre acest scop, li se vor încredința, și pentru rezultatul acestora în studii, au toată răspunderea.

13. Pentru primire în internat trebuie să se scurgă și acei, cari au fost în anul trecut în internat, fie solventi, fie gratuiti, ori semigratuiți observarea, că cei ce au fost în anul trecut în internat, nu e lipsă să producă atestat medical, cei ce doresc să fie, fusă primiți gratuit, și semigratuit, sunt datori a produce atestat de sănătate.

14. Neobservarea cutărei condiții din acest concurs, învoalvă în sine neprimirea respectivului elev în internat.

Oradea-Mare, la 1/14 Iulie 1921.
Consistorul eparhial ortodox.
Roman Ciorogariu episcop.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante din **Pătirș** - ppresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 1765/921. se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu parohia sunt:
1) Un intravilan parohial, 2) una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, 3) Stolele legale, 4 Birul legal în naturalii, 5) Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza la școala confesională din loc.

Parohia este de clasa a III-a dela reflectanți se pretinde cvalificațiune recerută pentru asemenea parohii.

Recursele ajustate cu documentele recerute și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate Comitetului parohial din Pătirș au a se subșterne în termenul concursual P. On. Oficiu ppopesc din Lipova, iar reflectanții pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii au să se prezinte sub durata termenului concursual în sf. biserică din Pătirș în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai dupăce vor dovedi pprezbiteratului tractual, că posed cvalificațiunea prescrisă, iar cei din alta dieceză, că au înalta înecuviințare a P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea reflecta la acea parohie.

Pătirș, din ședința Comitetului parohial gr.-or.-rom. ținută la 17/30 Maiu 1921.

Comitetul parohial.
În conțelegere cu **Fabriciu Manuilă**, protopresbiter tractual.

—□— 2—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a II-a, **Checheș**, din tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:
1) O casă a fundațiunei T. Papp, împreună cu intravilanul, pentru care alesul preot va plăti chirie V. Consistor, după cum se va decide; 2) O sesie de pământ, conform coafei catastrale, parte arător, parte fânaț; 3) Bir parohial dela fiecare casă 15 litre de grâu; 4) Stolele legale; 5) Eventuala întregire de dotație dela stat, care însă parohia nu o garantează. Dela reflectanți se cere cvalificație pentru parohii de clasa a II-a.

Alesul e obligat a catehiza la școala noastră confesională fără alta remunerație și a suporta toate dările publice după venitul parohial.

Reflectanții nainte de a-și așterne petițiile concursuale, adresate comitetului parohial din Checheș, trebuie să se prezenteze la protopresbiterul tractual, spre a dovedi că au cvalificație pentru parohii de clasa a II-a.

În termenul concursual, sunt îndatorati a se prezenta în sf. biserică din Checheș, în vre-o Duminecă, ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie, observând strict cele prescrise în §ul 33 din Regulamentul pentru parohii.

Intrucât sunt din altă dieceză, nainte de a se prezenta în parohie, trebuie să se prezenteze P. S. Domn Episcop dieceza, spre a-i cere voe să reflecteze la această parohie.

Comitetul parohial.
În înțelegere cu mine: **Gherasim Sârbu**, protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confes. rom.ort. din **Suștea**, protopopiatul Belinț, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Dotația: 1) Salar, din cassa culturală, 500 lei; 2) Întregirea salarului și diferitele ajutoare să cer dela stat, pentru cari comuna biserică nu garantează; 3) Locuință în natură. De repararea internă a locuinței se va îngriji alesul învățător; 4) Stolele îndatinate: la înmormântări 5 lei; 5) Scripturistica 10 lei; iar pentru conferență, dacă participă, 20 lei.

De curățirea și încălzirea școalei se îngrijește comuna biserică.

Alesul învățător e obligat să țină regulat și școala de repetiție, în caz de lipsă, și orele de religie și să instrueze școlarii în cântările bisericesti și naționale.

Cererile adresate în regulă, cu toate actele pretinse, și adresate comitetului parohial, sunt a se înainta P. O. Oficiu ppresbiteral din Belinț; iar concurenții să se prezenteze într'o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Suștea spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântare.

Comitetul parohial.
În înțelegere cu mine:
Gherasim Sârbu, protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru întregirea parohiei devenite vacante (în urma strămutării fostului paroh Petru Mihața la Vădas), se publică concurs la parohia **Pleșcuța**, cu filia Guravăii ppresbiteratul Hălmagiului, județul Arad, cu termen de **30 zile** dela prima apariție a concursului în Biserica și Școala organul of. din Arad.

Emolumentele sunt:

1) Stolele legale dela botezuri, cununii și înmormântări; 2) Birul parohial atât din matră cât și din filie 15 litre de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă (Pleșcuța 92, Guravăii 72) în natură adus la casa preotului de credincioșii cootribuenți, ori la invoiala reciprocă a preotului și a credincioșilor prețul de piață în timpul solvirei acelu bir; 3) Ajutorul de stat conform cvalificației preotului, pentru care însă parohia nu garantează; 4) Casă parohială nu este, alesul va trebui să-și închirieze una pe spesele sale până la alte dispoziții.

Alesul va avea să catehizeze fără alta remunerație la școala primară de stat din loc.

Parohia e de clasa III.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiți, să-și subștearnă recursesle lor ajustate conform regulamentului p. par. și adresate comitetului par. din Pleșcuța, pe calea oficiului protopopesc al Hălmagiului, în termenul de sus; totodată să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în bisericile din matră și filie spre a servi sf. liturghie respective a cuvânta cu prealabila învoire a protoprezbiterului.

Recurenții din alta dieceză sunt poftiți să-și prezenteze legitimația dela P. S. Dl Episcop diecezan spre a dovedi că au dreptul de a recurge la parohia din dieceza noastră.

Din ședința comitetului par. ținută la 11 Iulie 1921.

Ioan Pantos, ss. adm. p. președinte.
Constantin Farcaș, inv. notar. comp. p.

În conțelegere cu: **Cornel Lazar**, ss. pprezb. tract.

—□— 2—3

Nr. 1205/1921.

Consistorul eparhial ortodox din Oradea-mare publică concurs pentru un post de profesor de religiune la școalele normale de băieți și de fete din **Oradea-mare**, pe lângă următoarele condiții:

Pot competi numai preoți sau absolvenți de teologie cu cvalificație preotească de clasa primă, eventual cu studii teologice superioare.

Vor fi preferiți acei Dni preoți cari în vara anului trecut au urmat cursul de pedagogie în Cluj, anume organizat în acest scop.

Alesul va catehiza cel puțin 16 oare la săptămână și o oră de exortare.

Profesorul de religiune va face parte de drept din corpul didactic al școalei normale, având toate drepturile și datorințele împreunate cu acea stă calitate.

Salarul puterilor didactice pentru învățământul religiunei se dă în întregime din partea statului, la fel cu salarul celorlalți profesori dela școala normală cu toate drepturile asigurate pe seama acestora.

Anii de serviciu impliniți mai nainte în altă funcțiune bisericăscă, chiar și înainte de a se preoți se vor socoti la salar după uormale fixate.

Cei ce doresc să fie numiți la această catedră își vor înainta cererile, Consistorului eparhial ortodox din Oradea-mare până la 7/20 August 1921 însoțite de următoarele documente:

1. Autobiografia pe scurt cu evidențierea anilor de serviciu, care să se socotească la stabilirea salarului. 2. Extras de botez. 3. Testimoniu de maturitate. 4. Absolutor teologic. 5. Testimoniu de cvalificație preotească. 6. Atestat despre serviciul de până acum.

Documentele se vor înainta în original ori în copie autentică.

Oradea-mare, din șed. cons. a senatului școlar, ținută la 22 Iunie (5 Iulie) 1921.

Roman Ciorogariu, s. s. episcop.

—□— 2—3

Pentru întregirea vacantei parohii de cl. I. din **Belinț**, tractul Belințului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“, pe lângă următoarele.

Emolumente: 1. Uzufuctul sesiei parohiale folosită de răposatul preot **Petru Căprar**, în estensiunea de 30 jughere. 2. Stolele legale. 3. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Preotul ales va avea să plătească toate dările publice și ecivalentul după sesia, ce o

beneficiază și este obligat să catihizeze la școlile noastre din loc, fără altă remunerație dela parohie.

Cu toate, că parohia este de clasa primă, totuși în sensul preagrațiosului rescript consistorial de sub Nr. 1596 din 17/30 Iunie a. c., se admit și reflectanți cu cvalificație de clasa *doua*, dacă au 8 cl. gimnaziale, întrucât nu s'ar prezenta concurenți cu cvalificație de cl. I.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursul ajustat cu documentele prescise și cu atestat despre serviciul de până acum, adresate Comitetului parohial din Belinț, să le înainteze oficiului protopopesc din Belinț, județul Timiș, având până la termenul regulamentar a se prezenta în sfânta biserică din Belinț, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Concurenții din altă dieceză au să dovedească consimțământul Consistorului respective a Prea S. Sale Domnului Episcop diecezan, că pot reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului vacant învățătoresc dela școala conf. gr. or. rom. din Laz, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“.

Salariu anual: 1. Din cassa culturală 100 lei. 2. Pământ învățătoresc de 16^{1250/1000} jug. cat. toate un loc, acător. 3. Naturale: 6 șinice grâu. 6 șinice cucuruz. 4. 12 metri de pădure lemne. din cari 8 m. pentru inv. și 4 m. pentru școală. 5. Conf. 40 lei, script. 25 lei. Locuință, 2 odăi, cumină, cămară, grădină, grajd.

Alesul va prevedea și cantoratul fără altă remunerație. La înmormântări va fi dotat conform uzului, 3-4-5 lei.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *F. Roxin*, protopop.

—□— 2-3

Pentru deplinirea parohiei **Zăbalt**, protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin trecerea în statul de deficientă a parohului Ambrosie Popescu, în conformitate cu concluzul veneratului Consistor de sub Nr. 887/921 se publică concurs din nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentate împreunate cu parohia sunt: 1. Un intravilan parohial. 2. Una sesiune par. în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, din care 10 jughere e fânaș. 3. Stolele legale. 4. Birul legal în naturale sau cu prețul curent de piață. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza în școala confesională din loc fără altă remunerație.

Parohia e de clasa II dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificație. Se admit însă și aspiranți cu cvalificație de clasa a III. și vor fi candidați în cazul, că nu se va prezenta nici un reflectant de clasa a II, având reflectanții a-și subșterne recursul lor în termenul concursual P. On. Domn. Fabriciu Manuilă protopresbiter tractual gr. or. rom. în Lipova, ajustate cu documentele recerute, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aici, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Reg. pentru parohii a se prezenta în termenul concursual în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Zăbalt, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificația prescisa, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la aceea parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiterul Lipovei.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătorasc devenit vacant dela școala II. elem. conf. ort. română din Fenlac, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala“.

Salariu împreunat cu acest post este: 1. Cărtir în natură cu 2 odăi, bucătărie, cămară, pivniță și grădină dela locuință.

2. Dela comuna bisericească salariu 550 lei, întregirea salariului din vistieria statului.

3. Spese scripturistice 25 lei.

4. Pentru conferință 35 lei.

Curățirea salei de învățământ și prevederea salei cu lemne de foc cade în sarcina comunei, bisericești.

Recurenții pot fi învățători și învăătorea, cari posed cvalificația recerută.

Alesul sau aleasa va fi obligat a prevedea învățământul la școala II. și a conduce strana stângă.

Recurenții sunt poftiți, ca cererile înzestrate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Fenlac, să și le înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral în Vinga și sunt poftiți a se prezenta în timpul concursului în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Fenlac spre a-și arăta dexteritatea în cântare și a face cunoștință cu poporul.

Fenlac, dat în ședința comitetului parohial din 17/30 Decembrie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. P. Țurca* m. p. protopop.

—□— 3-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător vacant dela școala confesională ort. română din comuna Jabăr, protoprezbiteratul Belințului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Locuință cu 2 odăi, cumină, cămară, grajd, șopru și grădină de legume, în estenziune de 800□.

2. Bani gata din cassa cultului 700 Lei.

3. Întregirea dotațiunii dela stat.

4. Diurnă de conferință 20 Lei.

5. Diurnă de scripturistică 20 Lei.

6. Dela înmormântări 5 Lei, pe lângă lumină și maramă prețuite la 15 Lei.

7. Pentru formarea, instruirea și conducerea corului vocal 100 Lei, asigurându-i-se și jumătate din venitul producțiilor.

8. Alesul este obligat a conduce cantoratul în s. biserică și a instrua elevii școlii la răspunsurile liturgice pe lângă un onorar de 500 Lei, în conformitate cu ord. Prea Ven. Metrop. Nr. 271, dtdo 2/15 Septembrie 1920.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să-și înainteze cererile de concurs comitetului parohial din Jabăr în termenul fixat pe calea Preo On. oficiu Protoprezbiteral din Belinț și în vre-o Duminică sau sârbătoare să se prezinte în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic. Sunt preferiți cei cu 4 clase de liceu, civile sau reale și cei apti de a conduce cor.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 3-3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare la a treia școală (de fete) ort. rom. din Tulca protopresbiteratul Tinca, județul Bihor, prin prezenta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, — pe lângă următoarea dotațiune:

1. Salariu fix de 300 Lei, solvit lunar anticipative din cassa bisericești.

2. Cărtir liber cu supraedificate și cu grădină.

3. Pentru completarea salariului dela stat, se vor întreprinde demersurile necesare oficioase.

Aleasa va fi îndatorată a primi instrucțiunea chaselor conform hotărârei corpului didactic, — dela cele 6 școli aflătoare în comune, — aprobată de Veneratul Consistor și Revizoratul județan și va fi îndatorată în Duminică și Sârbători a conduce elevii la sf. Biserică.

Cererile ajustate în regulă și adresate comitetului parohial, se vor înainta oficiului ppsc în Salonta, iar recurențele au să se prezinte înainte de alegere în parohie.

Din ședința comitetului parohial ort. rom. a parohiei Tulca, ținută la 13/26 Iunie 1921 — în conțelegere cu s. protopresbiter *Dr. Nicolae Rocsin*.

—□— 3-3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa Drăgoești, tractul Belinț, se publică concurs termin 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest sunt:

1. O sesiune parohială, constătătoare din jugăre pământ arător.

2. Intravilanul parohial și o căne de 400 □.

3. Stolele legale.

4. Întregire dela stat, pentru care comuna bisericească nu garantează.

Alesul preot va suporta toate dările lice după întreg venitul beneficiat; va în toate funcțiunile, ce se țin de parohie; va dica cel puțin odată pe lună și va catehiza școala confesională din loc fără altă remunerație.

Cu toate-că parohia e de clasa I. conform înaltului rescript consistorial, Nr. 1827/17/30 Iunie 1921, se admit și reflectanți cu cvalificație de clasa II, dacă au VIII clase școlare, dacă nu sunt de cei cu cvalificația clasei I.

Concursele, ajustate conform normelor vigoare, și cu atestat despre eventualul serviciu de până acuma, se aștern oficiului protopresbiteral ortodox român din Belinț, adresate comitetului parohial din Drăgoești, pe observarea §-lui 33 din Regulamentul parohial.

Reflectanții, în termenul concursual, să se prezenteze, într'o Duminică ori sârbătoare, în s-biserică din Drăgoești, spre a-și arăta dexteritatea în rituale și în oratorie.

Concurenții din altă dieceză, înainte de prezenta în parohie, trebuie să se prezenteze protopresbiterului tractual, spre a dovedi că au cvalificația recerută și Prea Sfințitului Domn Episcop diecezan pentru a le da binecuvântarea arhierescă.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protoprezbiteral.

—□—

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștința publică, că

Croitoria Diecezană

(Strada Eminescu Nr. 35) și-a reînnoit activitatea.

Primește

pentru renovare, transformare, întocmire: haine civile și îmbrăcăminte pentru bisericești, prapori, steaguri, epitafe, perdele, măsaie etc. etc. prompt și pe lângă prețuri convenabile.

Cu stimă:

Librăria Diecezană, Arad

Cenzurat: V. DĂRLEA.